

***Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja***

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

HRVATSKI JEZIK

viša razina

ŠKOLSKI ESEJ

HRV A IK-1 D-S001

12

Hrvatski jezik

Školski esej

Prazna stranica

UPUTE

Pozorno slijedite sve upute.

Ne okrećite stranicu i ne pišite školski esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijsku naljepnicu na sve ispitne materijale koje ste dobili u omotnici.

Ispit traje 160 minuta bez prekida.

Ponuđena su dva zadatka otvorenoga tipa. Pozorno pročitajte oba zadatka i tekstove. Odaberite samo jedan zadatak koji Vama više odgovara.

Školski esej obvezno pišite pisanim slovima. Školski eseji pisani velikim tiskanim slovima, neuredno ili nečitko ne će se vrjednovati i bodovat će se s nula (0) bodova. Pišite crnom ili plavom kemijskom olovkom ili nalivperom.

Dobro je da napišete i koncept, bar u natuknicama, kako bi čistopis školskoga eseja bio što dotjeraniji i uredniji.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 16 stranica, od toga 3 prazne.

Hrvatski jezik

Školski esej

1. zadatak – Interpretativni školski esej

Pred Vama je ulomak iz romana *Zločin i kazna* Fjodora Mihajloviča Dostojevskoga. Pozorno ga pročitajte, a zatim i smjernice za pisanje školskoga eseja na sljedećoj stranici. Redoslijed ponuđenih smjernica ne obvezuje Vas u Vašem oblikovanju školskoga eseja.

Svoj školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu (uvod, razradba, zaključak). Prvo pišite na priloženome listu za koncept, a na kraju uredno prepišite na list za čistopis. Esej možete ispravljati na konceptu, ali ne i na čistopisu. Pazite da Vaš školski esej bude pravopisno i gramatički točan. Školski esej treba imati od 400 do 600 riječi.

– (...) I zar zbilja misliš da sam krenuo u to kao budala, grlom u jagode? Krenuo sam kao pametna glava, a baš me je to i upropastilo! I zar zbilja misliš da nisam znao, recimo, bar to: ako sam se već počeo pitati i ispitivati imam li pravo da prigrabim vlast ili nemam, onda to znači – da nemam prava na vlast. Ili, ako već zadajem sebi pitanje: je li čovjek gnjida, onda znači da *za mene* čovjek nije gnjida, nego da je gnjida za onoga kome to uopće ne pada na pamet i tko ide dalje bez pitanja... I čim sam se dane i dane mučio pitanjem: bi li Napoleon to učinio ili ne bi, onda znači da sam već jasno naslućivao da nisam Napoleon... Sve, sve muke tog naklapanja podnio sam, Sonja, i htio sam ih skinuti sebi s vrata, poželio sam, Sonja, da ubijem bez kazuistike, da ubijem radi sebe, samo radi sebe! Čak ni sebe nisam htio u tome obmanjivati! Nisam ubio radi toga da se domognem sredstava i vlasti pa da postanem dobrotvor čovječanstva! Jednostavno sam ubio; radi sebe sam ubio, samo radi sebe: a hoću li ikad postati nečiji dobrotvor ili ću do kraja života, kao pauk, loviti sve oko sebe u paučinu i svima njima piti krv, to mi je u onom trenutku zacijelo bilo sasvim svejedno!... I, što je najvažnije, nisu meni novci bili potrebni, Sonja, kad sam ubio; nisu mi toliko bili potrebni novci koliko nešto drugo... Sve ja to sad dobro znam... Shvati me, kad bih opet išao tim istim putem, možda se ne bih nikad više latio ubojstva. Nešto sam drugo morao doznati, nešto me je drugo guralo naprijed: morao sam tada doznati, i to što prije doznati, jesam li gnjida kao i svi, ili sam čovjek? Hoću li moći preskočiti zapreku ili neću? Hoću li se odvažiti da se sagnem i uzmem ili neću? Jesam li puzav stvor ili imam *pravo*...

– Ubijati? Imate li pravo ubijati? – pljesne Sonja rukama.

F. M. Dostojevski, *Zločin i kazna*

Hrvatski jezik

Školski esej

Smjernice za pisanje

Smjestite ulomak u kontekst romana, nacionalne književnosti i vremena u kojem je nastao. Objasnite zašto ovaj roman nije kriminalistički, a ima elemente toga tipa romana.

Objasnite ukratko što je Raskolnikov učinio. Nemojte prepričavati sadržaj.

Odredite temeljni problem romana i uočite na koji način ovaj ulomak otvara taj problem.

Što je želio o sebi doznati Raskolnikov svojim činom? Protumačite pitanje zločina, krivnje i kazne.

U kakvome su odnosu kazna i osobni osjećaj krivice? Tko je Sonja Marmeladova i kakva je njezina uloga u dvojama koje muče Raskolnikova? U kakvu je odnosu Sonjin stav prema stavu glavnoga junaka?

Odgovorite Sonji na pitanje koje ona postavlja Raskolnikovu. Kakav je Vaš stav o ideji „prava na zločin”? Obrazložite ga.

2. zadatak – Raspravljački školski esej

Pred Vama je ulomak iz eseja *Igra, sport, utakmica... industrija: pospremanje izokrenutih vrijednosti* Tončija Matulića. Pozorno ga pročitajte, a zatim i smjernice za pisanje školskoga eseja na sljedećoj stranici. Redoslijed ponuđenih smjernica ne obvezuje Vas u Vašem oblikovanju školskoga eseja.

Svoj školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu (uvod, razradba, zaključak). Prvo pišite na priloženome listu za koncept, a na kraju uredno prepisite na list za čistopis. Školski esej možete ispravljati na konceptu, ali ne i na čistopisu. Pazite da Vaš školski esej bude pravopisno i gramatički točan. Školski esej treba imati od 400 do 600 riječi.

Da od svih ljudskih bića mala djeca najviše vremena provode igrajući se, u to nema nikakve sumnje. Pa, ipak, dječju igru nitko ne smatra sportom. Stvar se bitno mijenja kada djeca malo porastu pa započnu unositi pravila u svoju igru, ako se tu još uvijek radi o dječjim igrama. Logičkim slijedom dolazimo do porazne spoznaje. Homo ludens – razigrani čovjek, kakvim ga s pravom smatramo, kada odraste prestaje se igrati, a počinje se baviti sportom. A da stvar bude apsurdnija, najveće sportsko natjecanje oslovljavamo kao „igre”: Olimpijske igre. S pravom se pitamo: Što je to igra? Što je to sport?

(...)

Problem sporta u suvremenom društvu uopće nije sportski problem. Jer, sport je, ipak, samo igra. Istina, sport je i više od igre. Sport je i natjecanje. I slava. Međutim, suvremeno društvo, uključujući tu i nebrojena sportska društva, ne poznaje ekonomiju i tržište kao zasebna područja ljudske djelatnosti, nego sve više cjelokupnu ljudsku djelatnost sroza na zakonitosti ekonomije i tržišta. Da je tomu tako, najbolji nam je primjer sport, a ni religija nije daleko. Bez novca nema razvijene sportske kulture širokih narodnih slojeva, a kamoli vrhunskoga sporta, tj. sporta s pobjedama i slavom. Novca nema bez razvijene industrije, a razvijene industrije nema bez kapitala.

Tužno, ali istinito, glavna je i odlučujuća pokretačka snaga suvremenoga sporta jest kapital. (...) Nadalje, trče li profesionalni nogometaši devedeset minuta za loptom ili za ugovorima i novcem? Bi li i dalje trčali da nema basnoslovnih ugovora i novaca? (...) Jesu li, dakle, vrhunski nogomet i sport općenito uistinu vrhunski zbog igre, tj. igranja radi razbibrige i zabave, dakle radi otkrivanja djetinje nevinosti u ljudima, ili su to postali zbog investiranoga kapitala?

Onaj tko se dvoumi oko odgovora na to pitanje, a prije nego što odgovori, neka mi pokaže sport bez igre, a ja ću njemu pokazati mnoge igre bez ikakvoga sporta.

Poruka? Treba se više igrati, a manje baviti sportom. (...) Suvremeni čovjek poznaje mnogo individualnih i kolektivnih sportova, ali je pritom zaboravio autentični smisao igre. Poznaje još samo sportske igre. I igre na sreću. Kamo god se okrenemo samo se obrće lova. Velika lova. Vrhunski igrač je bogat igrač. Kakvog li apsurd! Jer, igra i njezin igrač ne poznaju nikakve interese. To je igra radi igranja, tj. radi otkrivanja djetinje nevinosti u čovjeku, a sve ostalo je sport – natjecanje, moć i slava.

Tonči Matulić, *Igra, sport, utakmica...*

Hrvatski jezik

Školski esej

Smjernice za pisanje

Navedite kojoj književnoj vrsti pripada tekst priloženoga ulomka i u nekoliko rečenica predstavite temu i autorove stavove.

Obrazložite svoj stav prema tvrdnjama u uvodnome dijelu priloženoga ulomka.

Koju tezu o sportu u suvremenome društvu obrazlaže autor teksta? Slažete li se s njegovom tvrdnjom? Obrazložite. Kako se sport pretvorio u djelatnost kojom upravlja kapital i tržište?

Usporedite značenja riječi *sport* i *igra* i potkrijepite svoje mišljenje vlastitim primjerima. Obrazložite razliku između amaterskoga i profesionalnoga sporta. Što Vi mislite o vrhunskome sportu?

Koje mjesto zauzima sport u životu suvremenoga čovjeka?

Napišite koju biste strategiju razvijanja sportske kulture predložili našem društvu.

Obrazložite svoj prijedlog.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

List za čistopis

Ovim prostorom koristi se ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

Prazna stranica

Prazna stranica

